

Bilim ve Sanat Merkezi Eğitim Programına Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Dâhil Edilmesine Yönelik Ebeveyn Görüşleri

Mehmet ÇETİN¹, Cennet GÖLOĞLU DEMİR², Ekrem Levent İLHAN³

¹Safranbolu Fatih Sultan Mehmet Anadolu Lisesi, KARABÜK

²Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, BALIKESİR

³Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, ANKARA

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı bilim ve sanat merkezinde (BİLSEM) öğrenim gören özel yetenekli öğrenci ebeveynlerinin BİLSEM eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesine yönelik görüşlerini saptamaktır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yapılan araştırmada 17 gönüllü ebeveynle görüşülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada ebeveynlerin spor yaşantılarına ve çocuklarının beden eğitimi ve spor etkinliklerine olan ihtiyaçlarına, spor yaşantılarının önündeki engellere, sporun özel yetenekli çocuklara katkılarına, spor yeteneklerinin tespit edilmesine, spora yönlendirilmesine ve meslek olarak spor algısına ilişkin ebeveyn görüşlerine yer verilmiştir. Ayrıca BİLSEM eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin faaliyet, kurs, etkinlik ve atölye çalışmaları olarak dâhil edilmesine yönelik ebeveyn görüşleri ortaya konulmuştur. BİLSEM'lerin tesis, malzeme vb. imkânlarına yönelik ebeveyn görüşlerine de bulgular arasında yer verilmiştir. Sonuç olarak ebeveyn görüşlerine göre BİLSEM programlarına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesi yönünde ihtiyacın olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Eğitim programı, Özel yetenekli, Spor, Beden eğitimi, Bilim ve sanat merkezi, Ebeveyn görüşleri

Geliş Tarihi/Received: 28.7.2020

Kabul Tarihi/Accepted: 20.9.2020

Opinions of the Parents About the Inclusion of Physical Education and Sports Activities in Curriculum of Science and Art Centers

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of the parents of gifted students attending science and art centers (SAC) about the inclusion of physical education and sports activities in the education program of SAC. Qualitative research approach and case study pattern was used in the research. In the study conducted via easily accessible sampling method, 17 voluntary parents whose students were receiving education in SACs were interviewed. Data collected through semi-structured interview technique were analyzed through content analysis. This study addressed the opinions of parents regarding the sports activities performed by parents, needs of children for physical education and sports activities, hindrances to their sports activities, contributions of physical education and sports activities to the gifted children, identification of sports-related skills of these children, orientation of the children to sports and perception of sports as a profession. Also, opinions of parents concerning the physical education and sports activities, courses, works and ateliers, which were already being conducted and were needed in SACs and opportunities of SACs in terms of facilities and materials etc. were included among the findings of this study. As conclusion, opinions of parents showed that physical education and sports activities should be included in the curriculum of SAC.

Keywords: Curriculum, Gifted, Sports, Physical education, Science and art centers, Parent opinion

Giriş

Yirmi birinci yüzyılda bilim, sanat, düşünce vb. alanlarda ulaşılan seviyenin özel yetenekli bireyler sayesinde olduğu düşünülmektedir. Zekâ ve yetenek anlamında normal değerlerin üzerinde farklılık gösteren bu bireylerin geçmişten günümüze var oldukları ve toplumların gelişimlerinde rol oynadıkları bilinmektedir (Coşkun, 2018). Zekânın 21. yüzyılda halen farklı tanımları yapılmakla birlikte Türk Dil Kurumu'na (TDK, 2019) göre zekâ "İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı" olarak tanımlamaktadır. Zekâ ile ilişkili olduğu düşünülen bazen de birbirinin yerine kullanılabilen yetenek ise TDK'ya (2019) göre "Bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği veya bir duruma uyma konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç, kapasite" şeklinde tanımlanmaktadır.

Yeteneğin farklı söylemlerinden birisi de "üstün yetenek" kavramıdır. Üstün yeteneğin tanımını Gagne (2004) çocukluk döneminden itibaren muhakeme ve soyut düşünme kabiliyetinde genel seviyenin üzerinde performans ortaya koyma ve zekâ yaşının standartların üstünde olması şeklinde tanımlamaktadır. Renzulli (2012) de üstün yeteneği; üç etkileşimde bulunan özellik kümesi (ortalamanın üstü yetenek, performans ve yaratıcılık) ve bunların insan performansının genel ve özel alanlarıyla olan ilişkisi olarak tanımlamaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ise son zamanlarda daha az sınıflandırıcı olması nedeniyle üstün yetenek yerine "özel yetenek" ifadesini kullanmıştır (MEB, 2013a). MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine (ÖEHY) göre, özel yetenekli birey "Yaşlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey" şeklinde tanımlanmaktadır (ÖEHY, 2018).

Özel yetenek tanımlamaları süreç içerisinde çevresel etkenler ve toplumsal ihtiyaçlara bağlı olarak farklılık göstermeye devam etmiştir. Bu yöndeki tanımlamaların beklentilere göre değişiklik göstermesine rağmen, üstün yeteneklilerin eğitimi konusuna tüm bu tarihsel dönem süresince bir devlet sorunu olarak bakılmıştır (Robinson ve Clinkenbeard, 2008; Stoeger, 2009). Ülkemizde buna yönelik olarak Anayasanın 42. maddesinde özel eğitim ihtiyacı bulunan bireylerin bu ihtiyaçlarının karşılanması hususu devlete görev olarak verilmiştir (TC Anayasası, 1982). 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda, bu göreve tekrar vurgu yapılmıştır (MEB, 1973).

Türkiye'de bu bireylerin destek eğitimleri için ortaokul seviyesinde BİLSEM kurumları bulunmaktadır (MEB, 2013a). BİLSEM okul öncesinden başlayarak lise eğitimi sonuna kadar özel yetenekli bireylerin kişisel yeteneklerini keşfetmeleri, bu yeteneklerini geliştirerek en üst düzeyde kullanabilmelerini gerçekleştirmek amacıyla MEB tarafından açılan kurumlardır. Bu kurumlardaki eğitim öğretim faaliyetleri hafta içi/sonu okul eğitim saatleri dışında kalma koşuluyla planlanır. Bunun yanı sıra tatil süresince yaz-kış okulları ve öğrenci kampları adı altında etkinlikler planlanabilmektedir. Bu kurumlardaki öğrenciler uyum, destek eğitimi, bireysel yetenekleri fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme, proje üretimi ve yönetimi gibi programlara dâhil edilirler. Ayrıca kurum dışı ve içi öğrenme faaliyetlerine yönelik sosyal, kültürel, sanatsal, bilimsel vb. aktiviteler eğitim öğretim aktiviteleri olarak değerlendirilir (MEB, 2016). Türkiye'de sayıları artmakta olan bu kurumlar ilk olarak 1994 yılında Yasemin Karakaya adı ile Ankara'da hayata geçirilmiştir (Koç, 2016).

BİLSEM'lerdeki eğitim programlarının zamanlama, öğrenci sayıları, alanlar, atölye çalışmaları vb. bilgiler bilim ve sanat merkezleri yönergesinde açıklanmıştır. Programda alan/branş bölümünde genel zihinsel yetenek alanına tanımlanmış Türkçe, yabancı dil, sosyal bilgiler, biyoloji, coğrafya, Türk dili ve edebiyatı, felsefe, matematik, fen ve teknoloji, görsel sanatlar, müzik vb. olmak üzere 19 farklı alan; seçmeli ders/etkinlik/atölye çalışmaları kapsamında ahşap hobi, akıl oyunları, drama, diksiyon, fotoğrafçılık, girişimcilik, havacılık ve uzay, koro, liderlik, robotik, yazılım geliştirme, istatistik, seramik vb. 30 farklı alan bulunmaktadır. Yine bunların dışında görsel sanat ve müzik yetenek alanlarına yönelik temel olarak fen teknoloji, ilköğretim matematik, Türkçe, yabancı dil, görsel sanatlar, müzik vb. olmak üzere 11 farklı alan; seçmeli ders/etkinlik/atölye çalışmaları kapsamında akıl oyunları, arkeoloji, etik, drama, origami, seramik vb. 21 farklı alan yer almaktadır (MEB, 2016). Programa bakıldığında beden eğitimi ve spor eğitimi vb. alanlara yönelik bir ders, etkinlik veya atölye çalışmasına yer verilmediği görülmektedir. BİLSEM'deki öğrencilerin hareket eğitiminden uzak kalmalarının ve buna yönelik etkinlik, ders vb. çalışmalardan yeterli düzeyde faydalanamamalarının çok yönlü gelişimlerini olumsuz etkileceği, bu eksikliğin öğrencilerin sosyal gelişim ve çevreye uyumlarında da sorunlar doğurabileceği düşünülmektedir.

Bireylerde özel yetenek özelliğini taşımak bilim veya sanatta başarılı olmanın koşulu olmakla beraber tek başına yeterli olmayabilir. Bu özellik diğer unsurlarla birlikte bir bütün halinde bir güç kaynağı oluşturabilir. Gözden kaçırılmaması gereken diğer bir konu

ise bu bireylerin olumlu özelliklerinin yanı sıra bir risk grubu olabilmeleridir. Üstün zihinsel potansiyellerin doğru kanalize edilmesi halinde hem kendileri hem de ülkeleri açısından ciddi katkı sağlayacağı aşikârdır. Aksi durumda kendisi ile barışık olmayan toplumsal açıdan problemlili bireyler olabilirler (Uzun, 2004). Ayrıca bu bireylerin mutlu yetişmelerinde ve eğitimlerinde ebeveyn tutumları ciddi önem arz ettiğinden dolayı ebeveynlerin de araştırılması elzemdir (Çavuşoğlu ve Semerci, 2015).

Ebeveynler için özel yetenekli çocuğa sahip olmak, çocuklarının farklılıkları nedeniyle ürkütücü olabilmektedir. Özel yetenekli çocukların yaşamlarının başından itibaren yeteneklerini geliştirmek ve sürekliliğini sağlamak ebeveynler için ciddi bir sorumluluktur. Bu sorumluluğu yerine getirmek çocuklarını iyi anlamak, gözlemek ve rehberlik etmekle mümkün olabilir (Dağlıoğlu ve Alemdar, 2010).

Özel yetenekli çocukların ebeveynleri çocuklarının gelişim boyutlarındaki farklılıkları bilmemelerine bağlı olarak zihinsel yönden hızlı gelişen çocuklarının sosyal ve duyuşsal alandaki gelişimlerini de ileri zannederek çocuklarına aşırı sorumluluk yükleyebilirler. Bu durumda çocuklarda başaramama korkusu, çatışma ve huzursuzluğa yol açabilir. Ebeveynler çocuklarını seviyelerine uygun çeşitli aktivitelere yönlendirerek (kamp, spor vb.) sosyal gelişimlerine destek sağlayabilirler. Yine bu sayede ebeveynler çocuklarının akranları ile ortak yönlerinin oluşmasını, liderlik becerilerinin ortaya çıkmasını sağlamak gibi uygun ortamların oluşturulmasına yönelik ödevlerini yerine getirmiş olabilirler. Özel yetenekli çocukların hareket yetersizliği de yaşanan sorunlar arasındadır. Bunun nedeni yukarıda da bahsedildiği gibi ebeveynlerin çocuklarının sadece zihinsel gelişimine odaklanarak, diğer becerilerini geliştirmelerini desteklemekte yetersiz kalmalarındandır. Doğru zamanlarda çok yönlü gelişimleri desteklenmez ise bu özellikleri geliştirmeleri sonrasında mümkün olmayabilir (Özbay, 2013). Dolayısı ile BİLSEM'lerde de öğrencilere yönelik beden eğitimi ve spor etkinliklerinin planlanması düşünülmelidir. Konuya bu açıdan bakıldığında bilim ve sanat merkezleri yönergesindeki sanat ve spor alanındaki etkinlikleri yürütmek üzere adı geçen "Sanat Spor Etkinlikleri Birimi"nin (MEB, 2015) son yürürlüğe giren bilim ve sanat merkezleri yönergesinden (MEB, 2016) çıkarıldığı tespit edilmiştir. Bu değişiklikle ilgili gerekçeye ve alan yazında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Türkiye'de ortaöğretim (lise) düzeyinde özel yeteneklilerin eğitimine yönelik belirli alanlarda nitelikli birey ve bilim insanı yetiştirmeye yönelik farklı kurumlar bulunmaktadır. Fen alanında fen bilimleri liseleri, sosyal bilim alanda sosyal bilimler liseleri, müzik ve resim alanında güzel sanatlar liseleri, spor alanında ise spor liseleri yer almaktadır (MEB, 2013b). İlköğretim (orta ve ilkököl) düzeyine baktığımızda ise spor alanı hariç diğer alanlarda özel yeteneği bulunan bireylerin BİLSEM'lerde desteklendiği düşünülmektedir. MEB 2016 BİLSEM yönergesi değişikliği ile özel yetenekli bireylerin fiziksel ve sosyal gelişimlerine olumlu yön verme konusundaki gelişimleri desteklemek yerine, "Sanat Spor Etkinlikleri Birimi"ni kaldırma yönünde bir değişikliğe gitmiştir. Bu değişikliğin bireylerin bu alandaki eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasında eksiklik ve sorunlar oluşturacağı düşünülmektedir.

Özel yetenekli bireylerin kavrama yeteneklerindeki olumlu farklılıkların spor becerilerinde de ortaya çıkabileceği veya zihinsel faaliyetlerin yoğun olarak kullanıldığı spor branşlarında bu çocukların yeteneklerinin araştırılması gerekliliği düşünülmektedir. Alan yazında özel yetenekliler arasından spor dalında beceri ve ilgisi olan bireylerin bu becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin yeterli düzeyde yer almadığı ve bu etkinliklerin arttırılması önerilmektedir (Kazu ve Şenol, 2012). Bu çocukların spora başlamasını, sürdürmesini, hatta performans sporu olarak uygulama imkânı sağlanması gerekliliği düşünülmektedir. Sporun topluma yaygınlaştırılması gerekliliği de göz önünde bulundurulduğunda herkes için spor açısından da özel yetenekli bireylerin fırsat eşitliğine dâhil edilmediği düşünülmektedir.

Bu konunun önemini daha genel olarak değerlendirecek olursak ebeveynlerin özel yetenekli çocuklarının yaşamlarını zenginleştirmekle sorumludurlar. Bu zenginleştirme görevini yerine getirmeye yönelik etkinlikler ebetteki sadece özel yetenekliler için değil bütün çocuklar için önemlidir ama kıyaslayacak olursak bunun eksikliği sonucunda özel yetenekli çocukların daha çok zarar görmesi, olumsuz sonuçlarını kendilerine ve etrafındakilere çok daha fazla yansıtmalarıdır (Akarsu, 2001). Bu anlamda yaşamı zenginleştirecek etkinliklerin başında beden eğitimi ve spor faaliyetleri düşünülebilir. Ayrıca teknolojik gelişimin olumsuz etkileri, obezite vb. sağlık sorunları ile baş etmenin yolu sportif ortam ve çocuklara cazip eğlenceli aktivitelerin sunulmasından geçmektedir (Orhan, 2019). Hareketliliğin teşvik edilmesi bu bakımdan bir öncelik oluşturmaktadır (Naylor ve McKay, 2009). Hatta beden eğitimi ve spor etkinlikleri bu anlamda rehabilite edici özelliği de taşımaktadır (İlhan, 2010).

Buraya kadar aktarılanlar ışığında beden eğitimi ve spor etkinlikleri yolu ile özel yetenekli bireylerin hem genel anlamda fiziksel etkinlik ihtiyaçlarının giderilmesine katkı sağlanacağı hem de spor alanında özel yetenekli çocukların tespit edilmesi, keşfedilen yeteneklerinin en üst seviye çıkarılmasına katkı sağlanacağı düşünülebilir.

Bu çalışma ile BİLSEM'de öğrenim gören özel yetenekli çocuğa sahip ebeveynlerin, çocuklarının bu kurumlardaki beden eğitimi ve spor ihtiyaçlarının karşılanması yönündeki beklenti ve ihtiyaçlarının tespit edilmesi hususu hem yukarıda bahsedilenlerden hem de ilgili alan yazın taramasında bu konu ile ilgili çalışmaların bulunmamasından dolayı merak edilen bir konu olarak düşünülmektedir.

Bu noktadan hareketle araştırmada ebeveynlerin bilim ve sanat merkezi eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesine yönelik görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Ebeveynlerin bu konudaki görüşlerine yönelik elde edilecek verilerin daha iyi değerlendirilmesi ve yorumlanması açısından, amaç doğrultusunda ebeveynlerin spor yaşamları, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin katkısı, BİLSEM eğitim programına dâhil edileceği için spor-bilim ilişkisi şeklinde aşağıda verilen soruların da cevapları aranmıştır. Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekildedir:

1. Ebeveynlerin kendi ve özel yetenekli çocuklarının spor yaşamlarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Ebeveynlerin beden eğitimi ve spor etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilere katkısına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Özel yetenekli öğrencilerin spora yönlendirilmesine yönelik ebeveyn görüşleri nelerdir?
4. Ebeveynlerin spor-bilim ilişkisine yönelik görüşleri nelerdir?
5. BİLSEM eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesine yönelik ebeveyn görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli ve deseni, katılımcıların özellikleri, verilerin toplanması, verilerin analizi ve güvenilirlik ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

BİLSEM'lerde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin özel yetenekliler üzerindeki etkilerinin belirlenmesine yönelik kontrollü bir çalışma yapmak oldukça zordur. Ayrıca anketler aracılığıyla nicel verilerin toplanması ise henüz çalışılmamış olan bu konu için derinlemesine bilgi edinilmesi açısından uygun olmamaktadır. Bu sebeple araştırmada nitel araştırma yaklaşımı ve araştırma deseni olarak durum çalışması deseni ile tasarlanmıştır. "Bir kişinin grubun ya da olayın durum çalışmasına konu olabilmesi için o kişi grup ya da olayı diğerlerinden ayıran ya da araştırmaya değer bulunan bir özelliğinin bulunması gerekir" (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada okul sonrasında eğitim veren BİLSEM'lerin diğer ilkökul, ortaokul ve liselerden farklı bir eğitim programına sahip olması ve bu programda "beden eğitimi ve spor etkinliklerinin bulunmaması" özel bir durumu oluşturmaktadır. Durum çalışması, sınırlı bir sistemin ayrıntılı bir şekilde betimlenmesi, incelenmesi ve bir araştırmannın sonuç ürünü olarak tek bir olgunun ya da sosyal birimin derinlemesine analizini içerir (Creswell, 2008; Merriam, 2009). Bu araştırmada bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Bütüncül tekli durum çalışması deseni, içerisinde tek bir analiz birimi olan tek bir durumun incelendiği durumlarda kullanılmaktadır (Leymun, Odabaşı ve Yurdakul, 2017; Yin, 2014). Bu araştırmada ebeveynler tek bir analiz birimini, "beden eğitimi ve spor etkinlikleri" de tek bir durumu oluşturmaktadır.

Katılımcılar

Araştırmada katılımcılar olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinde kolay ulaşılabilir örnekleme ve ölçüt örnekleme yöntemleriyle belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme tamamıyla var olan, erişilmesi süratli ve kolay olan unsurlara dayanır (Baltacı, 2018). Nitel araştırmalarda en az istenen fakat en sık kullanılan örnekleme yöntemidir (Patton, 2005). Ölçüt örneklemede ise gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü (temel nitelikleri) karşılayan birimler örnekleme alınır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Sonuç olarak araştırmada, araştırmacının en kolay

ulaşabileceği BİLSEM'den, en az 2 yıldır öğrencisi BİLSEM'e devam etme ölçütünü sağlayan ve konu hakkında görüşmeyi kabul eden 17 gönüllü ebeveyn ile görüşme yapılmıştır. Görüşmeler BİLSEM'de ebeveynlerin çocuklarını almaya geldikleri zaman, ebeveynlerin iş yerlerinde ya da ebeveynlerin önerdiği farklı mekânlarda gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlere ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara yönelik demografik özellikler

Değişken	Düzy	f
Cinsiyet	Kadın	9
	Erkek	8
Günlük spora ayrılan zaman	Ayrırmıyorum	9
	0-30dk	2
	31-60dk	5
	61 ve üstü dk	1
Meslek	Ev hanımı	4
	Memur	6
	İşçi	3
	Esnaf	2
	Mühendis	2
Algılanan gelir düzeyi	İyi	4
	Orta	12
	Kötü	1
Spora ayrılan bütçe	Evet	3
	Hayır	14

Tablo 1'de görüldüğü gibi, katılımcıların 9'u kadın; 8'i erkektir. Günlük spora ayırdıkları zaman açısından incelendiğinde 9'u spora zaman ayırmadığını, 2'si 0-30dk, 5'i 31-60dk, 1'i 61 ve üstü dk spora zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir. Meslekleri açısından incelendiğinde 4'ü ev hanımı, 6'sı memur, 3'ü işçi, 2'si esnaf, 2'sinin mühendis olduğu anlaşılmaktadır. Algılanan gelir düzeyi açısından incelendiğinde 4'ü iyi, 12'si orta, 1'i kötü gelir düzeyine sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Son olarak spora ayrılan bütçe durumları hususunda katılımcılardan 3'ü spora bütçe ayırdıklarını ifade ederken; 14'ü spora bütçe ayırmadıklarını ifade etmişlerdir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerinin toplanmasında derinlemesine bilgi edinilebilmesi (Büyüköztürk ve diğerleri, 2018) ve sorular üzerinde düzenleme yapılabilmesi (Sönmez ve Alacapınar, 2018) nedeniyle yarı yapılandırılmış görüşme formundan faydalanılmıştır. Bu yöntemde, araştırmacı görüşme formunun akışına bağlı olarak ilave sorularla görüşmede alınan yanıtların açılmasını ya da ayrıntılı ifade edilmesini sağlayabilir. Görüşmeci belli soruların yanıtlarını başka sorular içerisinde aldıysa tekrar bu soruları yöneltmeyebilir (Türnüklü, 2000). Araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda başlangıçta 11 adet soru hazırlanmıştır. Açık uçlu soruların hazırlanmasında araştırmaya katılanlardan detaylı bilgi alabilmek için evet veya hayır yanıtı soru türlerinden kaçınılmıştır. Soru tümcelerinde hatalı anlama neden olabilecek anlatım ve kavramlardan uzak kalınmıştır. Biri eğitim programları ve öğretimi, diğeri beden eğitimi ve spor

alanından olmak üzere iki akademisyenin görüşleri alınmıştır. İki ebeveyn ile ön görüşme yapılmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda birbirine benzer cevaplar alınan sorular birleştirilerek soru sayısı azaltılmıştır. 8 soru ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Daha ayrıntılı cevap alabilmek ve görüşmeciye hatırlatma olması açısından ilave (sonda) sorular arttırılmıştır. Verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular ve sondalar şu şekildedir:

1. Spor yaşamınızı nasıl değerlendirmektesiniz?
2. Çocuğunuzun spor yaşamı ve beden eğitimi ve sportif etkinlik ihtiyacı konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
 - a. varsa bu ihtiyaca nasıl karşılamaaktasınız?
3. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilere katkısına yönelik görüşleriniz nelerdir?
 - a. akademik/sosyal/psikolojik/gelecek
4. Çocuğunuzun beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımı konusunda karşınıza çıkan engeller/ sorunlar nelerdir?
 - a. maddi, zaman, çevresel imkanlar, motivasyon, dersler, teknoloji
 - b. BİLSEM'den kaynaklı engeller var mı?
5. Spor-bilim ilişkisine yönelik görüşleriniz nelerdir?
6. Özel yetenekli öğrencilerin spora yönlendirilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?
 - a. spor alanında uzmanlaşma
 - b. spor okullarına yönlendirme
7. BİLSEM'i çocuğunuzun beden eğitimi ve spor etkinlik ihtiyaçlarını karşılaması konusunda nasıl değerlendirmektesiniz?
 - a. fiziki açıdan/program açısından
8. BİLSEM eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?

Verilerin Analizi

Araştırmada görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilirken içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi yönteminden faydalanılmıştır. Bu araştırmada Yıldırım ve Şimşek'in (2018) verilerin kodlanması (verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama), temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması, bulguların yorumlanması olarak belirlediği aşamalardan yararlanarak veriler analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken önce ses kaydı alınan görüşmeler yazıya aktarılmıştır ve hepsi okunmuştur. İkinci okumada kodlar oluşturulmaya başlanmış ve bu kodlar Microsoft Excell 2010 programına girilmiştir. Kodlar girilirken hangi görüşmecilere ait olduğu ve görüşmecinin sözleri araştırma açısından dikkat çekici ve

açıklayıcı ise bunlarda programa aktarılmıştır. Excell'de farklı sayfalar açılarak temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Son olarak katılımcı numarası ve frekansların yer aldığı tablolar oluşturularak bulgular word belgesine aktarılmıştır.

Geçerlilik- Güvenirlilik

Araştırmanın geçerlilik (inandırıcılık ve aktarılabirlik) ve güvenilirliğinin (tutarlılık) sağlanabilmesi çeşitli stratejiler izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). İnanırıcılık için katılımcı teyidi alınmıştır. Bu kapsamda araştırma verileri raporlaştırıldıktan sonra araştırma sonuçları hakkında bilgi almak isteyen ebeveynlerle “teyit toplantısı” yapılmıştır. Bu toplantıda hem sonuçlar ebeveynlerle paylaşılmıştır hem de onlardan değerlendirme yapmaları istenmiştir. Aktarılabirlik için ayrıntılı betimlemeler verilmesine dikkat edilmiştir. Bu hususta doğrudan alıntılar bulgular bölümünde sunulmuştur. Tutarlılık için ise, uygulama sonrasında, görüşme kodlama anahtarları ve görüşme dökümleri araştırmacılar ve iki uzman tarafından ayrı ayrı okunarak “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan konular tartışılarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır:

$$\text{Uzlaşma Yüzdesi} = (\text{Görüş Birliği}) / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}) \times 100$$

Miles ve Huberman'a (1994) göre uzlaşma yüzdesi güvenilirliği %70'ten fazla olması önerilmektedir. Bu çalışmada uzlaşma yüzdesi .87 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik için araştırmada izlenen aşamalarda ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Araştırmanın geçerliliği için elde edilen bulgular ayrıntılı betimlemelere yer verilerek sunulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın “Ebeveynlerinin BİLSEM eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesine yönelik görüşlerinin belirlenmesi” amacına yönelik yapılan görüşmeler sonucundaki bulgular yer almaktadır. Özel yetenekli öğrenci ve ebeveynlerinin spor yaşamına yönelik görüşler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Özel yetenekli öğrenci ebeveynlerinin kendi ve çocuklarının spor yaşamlarına ilişkin görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Katılımcı	f
Özel yetenekli öğrenci ve ebeveynlerinin spor yaşamı	Ebeveynlerin kendi spor yaşamı	Spor geçmişim bulunmamaktadır	v1, v3, v4, v8, v10, v11, v13, v14, v16, v17	10
		Okul takımında oynadım/lisanlı sporcu olarak	v2, v5, v7, v9, v12, v15	6
		Şu anda spor yapmıyorum	v2, v3, v7, v8, v9, v10	6
		Şu an sadece yürüyüş yapıyorum	v1, v5	2
		Hakemlik yapıyorum	v13, v15	2
	Ebeveynlere göre özel yetenekli çocuklarının spor yaşamı	Spor ve fiziksel etkinliklere ihtiyacı var	v1, v2, v3, v4, v5, v6, v7, v8, v9, v11, v12, v13, v14, v15, v16, v17	16
		Okul dışı spor etkinliklerine katılıyor	v5, v8, v9, v11, v14, v17	6
		Sadece okulda beden eğitimi dersinde spor yapıyor	v1, v6, v7, v10, v15	5
		Okul takımı ya da okul içi turnuvalar	v2, v4, v14	3
		Evimizin önünde oynuyor	v4, v17	2

Ebeveynlerin özel yetenekli çocuklarının spor yaşamına destekleri	Spor yaşamı için destekte bulunmuyoruz	v1,v2,v8,v11,v10,v12,v15	7
	Hafta sonlarımı çocuklarımın spor ihtiyacına ayırıyorum	v4, v9, v16	3
	Okulda ya da aile de spor ihtiyacı karşılanmıyor	v3, v7	2
Ebeveynlere göre özel yetenekli çocuklarının spor yaşamı önündeki engeller	Zaman yetersizliği	v1, v2, v3, v5, v6, v7, v8, v15, v16, v17	10
	Okul temposu	v1, v2, v3, v4, v5, v6, v10, v12, v17	9
	Teknolojiye (cep telefonu, sosyal medya bilgisayar vb.) ayrılan zaman	v2, v4, v5, v7, v8, v11, v14, v17	8
	Ulaşım sorunu	v3, v5, v6	3
	Çevresel imkânların yetersizliği	v3, v14, v16	3
	Veli olarak zaman ayırmama	v5, v6, v7	3
	Maddi yetersizlik	v1, v12	2
	Akademik başarının düşeceğine inanma	v9	1
	Yönlendirme eksikliği	v11	1
	Aşırı korumacı ebeveyn tutumu	v13	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi, “Özel Yetenekli Öğrenci ve Ebeveynlerinin Spor Yaşamı” ana teması yer almaktadır. Bu tema altında dört alt tema yer almaktadır.

Birinci alt tema “Ebeveynlerin Spor Yaşamı”dır. Ebeveynlerden 10’u spor geçmişinin olmadığını belirtmiştir. Yani Geçmişte okul takımında ya da lisanslı sporcu olmak gibi faaliyetlerinin bulunmadığını ifade etmişlerdir. Bir kısmı spor faaliyeti yapamamalarına sebep olarak maddi ve çevresel imkânsızlıklar, okullarında beden eğitimi öğretmeni bulunmaması ya da ailenin izin vermemesi gibi bir sebepleri olduğunu söylemişlerdir. Velilerden 6’sı geçmişte okulda takımında oynadığını ya da lisanslı sporcu olduğunu ifade etmiştir. Velilerden 6’sı zaman ve yoğunluk gibi sebeplerden dolayı şu anda spor yapmadığını belirtmiştir.

“... Ben lise döneminde voleybol oynamayı çok istedim ama olmadı. Şimdi de yapmayı çok istiyorum. Şu anda kadınlar için pilates vb. etkinlikler var ama bana uygun değil. Geçmişte bizim için çok spor alanı ve spor merkezi yoktu malzemeler de yoktu.” (v8)

“... Benim spor geçmişim ortaokulda kaldı. Atletizm de derece yapmıştım ikinci olmuştum çocukluğumda. Lisanslı sporcu idim. İmkânsızlıktan sanırım il dışına hiç gidemedik. Yaklaşık 2 yıl voleybol, 2 yıl da atletizm ile ilgilendim.” (v5)

İkinci alt tema “Ebeveynlere Göre Özel Yetenekli Çocuklarının Spor Yaşamı”dır. Ebeveynlerden 16’sı fazla kilo, obezite, kolesterol, teknoloji bağımlılığını azaltmak, psikomotor ve zihinsel gelişim gibi sebeplerden dolayı çocuklarının spor ve fiziksel etkinliklere ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. Ebeveynlerden 6’sı çocuklarının düzenli olarak yüzme, güreş, satranç gibi okul dışında sportif etkinliklere katıldığını belirtirken, ebeveynlerden 5’i de çocuğunun sadece okulda beden eğitimi dersinde spor yaptığını belirtmiştir.

“... Beden eğitimi ve spor etkinliklerine çocuğumun ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Geçtiğimiz hafta hastane de tahlil yaptırarak çocuğumun kolesterolü yüksek çıktı. Bu yüzden kesinlikle ihtiyacı var.” (v3)

"... Çocuğumun beden eğitimi ve spor etkinlikleri konusunda ihtiyacı olduğunu düşünüyorum hem fiziksel hem zihinsel açıdan gelişim çağında olduğu için..." (v11)

Üçüncü alt tema "Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuklarının Spor Yaşamına Destekleri"dir. Ebeveynlerden 7'si yoğunluk, zaman ya da çocuğun spor konusunda talebinin bulunmaması gibi sebeplerden dolayı çocuklarının spor yaşamına destek de bulunamadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte ebeveynlerden 2'si hem okulda hem de ailede çocuklarının spor ihtiyaçlarına karşılık verilemediğini düşünmektedir. Ebeveynlerden 3'ü ise hafta sonlarını çocuklarının spor ihtiyacına ayırdığını belirtmiştir.

"... Çocuğumu vakit oldukça yine ilçe stadyumuna götürmekteyim." (v4)

Dördüncü alt tema ise "Ebeveynlere Göre Özel Yetenekli Çocuklarının Spor Yaşamı Önündeki Engeller"dir. Ebeveynlerden 10'u çocuklarının zamanın yetersizliğinden dolayı spor yapmadığını, 9'u sınavlar, okul ve BİLSEM arasındaki yoğun tempodan dolayı spor yapmadığını, 8'i ise çocuklarının spor yerine teknolojiye ayırdıkları zamandan dolayı spor yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin spor yaşamı önündeki başlıca engellere yönelik veli görüşleri şu şekildedir:

"... Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım konusunda en büyük engelinin zaman olduğunu düşünüyorum. Okul temposu fazla teknoloji de engellediği oluyor bilgisayar başında fazla zaman geçirdiği oluyor..." (v3)

"... Teknoloji kesinlikle engeldir. Telefon ve tablet kullanımı aşırı düzeydedir. Yani en önemli sorunlarımız, engelimiz yönlendirme ve teknoloji diyebilirim..." (v11)

Burada dikkati çeken bir diğer görüş ise aşırı korumacı ebeveyn tutumudur. Bu konuda bir ebeveyn görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

"... Çocuklarının beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmasındaki en büyük engel sanırım bizim aşırı korumacı yaklaşımımız olabilir. Çünkü onları sahip çıkalm derken aşırı gözetici oluyoruz. İşte hastalandıkları için havuza gitmelerini engelledik. Hava koşulları bazen etkiliyor soğuk havalarda mesela engellenebiliyor..." (v13)

Tablo 3. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilere katkısına yönelik ebeveyn görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Katılımcı	f
Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilere katkısı	Bilişsel ve akademik katkısı	Akademik başarısı artar	v1,v2,v3,v4,v7,v8,v9,v14v16,v17	10
		Zihinsel gelişimi destekler	v1,v6,v14, v15,v9	5
		Motivasyonu artar	v2,v6, v9	3
		Abartılırsa yorgunluk, başarısızlık olur	v2,v7	2
	Psikolojik ve sosyal katkısı	Sosyalleşir	v1,v2,v5,v6,v7,v8,v9,v11v15,v17	10
		Psikolojik olarak rahatlar	v1,v2,v4,v5,v6,v7,v10,v14,v15	9
		Mutlu olur	v2,v3,v4,v5,v6,v9,v13,v16,v17	9
		İletişim becerisi gelişir	v5,v6,v9,v15,v16	5
		Özgüveni gelişir	v4,v6,v9,v16	4
		Hayatı düzene girer	v11v13,v14,v17	4
		Duygusal olarak gelişir	v14	1
	Sağlık açısından	Sağlıklı olur	v1,v3,v4,v6,v9,	11
		Fiziksel gelişir	v1,v2, v3, v5,v6,v14,v17,v11	8

katkısı	Teknoloji bağımlılığından uzaklaşır	v1,v2, v7,v16	4
	Zararlı alışkanlıklardan uzaklaşır	v4,v12	2
Öğrencilerin geleceğine yönelik katkıları	Sosyal çevre edinme (ilişki ve çevre edinme, farklı kültürlerle tanışır, daha iyi iletişim kurar)	v1,v2,v8,v13,v15,v16	6
	Sağlıklı yaşam sürer	v2,v7,v10,v11,v17	5
	Gelecekte mutlu olur (yaşama sevinci)	v3,v6,v16	3
	Meslek edinme konusunda katkı sağlayabilir	v3,v5	2
	Ek gelir sağlayabilir	v5,v15	2
	Sosyal statü sağlar	v17	1
	Ahlaklı olur	v4	1
	Sporcu bursu alabilir	v13	1

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Özel Yetenekli Öğrencilere Katkısı" ana teması yer almaktadır. Bu tema altında dört alt tema ortaya çıkmıştır. Bunlar: "Bilişsel ve Akademik katkısı", "Psikolojik ve Sosyal Katkısı", "Sağlık Açısından Katkısı" ve "Öğrencilerin Geleceğine Yönelik Katkısı"dır.

Birinci alt temada ebeveynlerin sporun "Bilişsel ve Akademik Katkısı" konusundaki görüşleri yer almaktadır. Bu kapsamda ebeveynlerden 10'u sporun çocuklarının akademik başarısını arttıracığına inanmaktadırlar. Ebeveynlerden 5'i muhakeme becerisi ya da dikkat gibi bir takım zihinsel becerilerinin gelişeceğini düşünmektedir. İkinci alt tema ise "Psikolojik ve Sosyal Katkısıdır." Bu konuda velilerden 10'u çocuklarının spor sayesinde sosyalleşeceğini, 9'u psikolojik olarak rahatlayacağını yine 9'u çocuklarının mutlu olacağını belirtmiştir. Üçüncü alt tema olan "Sağlık Açısından Katkısı" konusunda ise kilo kontrolü, doğru beslenme gibi konulara değinen velilerden 11'i spor sayesinde çocuklarının sağlıklı olacağını, 8'i boy uzaması, kasların güçlenmesi gibi fiziksel yönden gelişeceğini ve 4'ü teknoloji bağımlılığından uzaklaşacağını belirtmiştir. v9 numaralı veli sporun çocuğu üzerinde sağlayacağı katkıları şu sözlerle ifade etmiştir:

"... Beden eğitimi ve spor etkinlikleri çocuğumu sağlık yönünden düzenli beslenme ve düzenli etkinlik anlamında ciddi derecede olumlu etkiler. Sosyalleşmeleri açısından kesinlikle çok etkili oluyor... Sportif faaliyetlere katıldıkça öz güveni artıyor. Kendini daha iyi ifade eder hale geliyor. Çocuğum başarılı bir öğrenci bu etkinlikler akademik yönden de olumlu etkilemektedir. İçindeki enerjiyi bu etkinliklerle attığında daha motive olarak derse geçerek, motivasyonları artıyor. Muhakeme yeteneği kazanıyorlar. Psikolojik anlamda da başarılı oldukça başarabileceğini düşündüğü için mutluluğu, motivasyonu artıyor. Tabi beden eğitimi ve spor etkinlikleri her anlamda çocuklarımızı geliştiriyor. Zaten bu bilimsel araştırmalarda da söylenmektedir..." (v9)

Dördüncü alt tema olan "Öğrencilerin Geleceğine Yönelik Katkısı" konusunda ise ebeveynler gelecekte çocuklarının en çok sosyal çevre edinmesini sağlayacağı yönünde katkıları olacağını belirtmiştir.

"... Örneğin kendini geliştirirse üniversiteye gittiğinde de seçilebilir üniversite imkânlarından faydalanabilir. Üniversite takımlarına girer. Sosyal çevre edinmesi kolaylaşır..." (v8)

Velilerden 5'i çocuklarının ileriki yaşamlarında sağlıklı yaşam süreceği üzerinde durmuştur. Bu alt temada dikkat çeken bir konu ise sporun çocuğunun geleceğine ahlaklı olma konusunda katkı sağlayacağını düşünen bir velinin sözleridir:

"... Beden eğitimi ve spor etkinlikleri çocuklarımızın gelecek yaşamına etkisi olur. Çocuğum ahlaklı olur artık sokakla uğraşmayacağı için asil yoğunlaşması gereken işlere yoğunlaşır..." (v4)

Tablo 4. Özel yetenekli öğrencilerin spora yönlendirilmesi ile ilgili ebeveyn algısı

Tema	Alt Tema	Kod	Katılımcı	f	
Özel yetenekli öğrencilerin spora yönlendirilmesi ve ebeveyn algısı	Spora yönlendirme	Özel yetenekli öğrenciler spora yönlendirilme	v1,v2,v4,v5,v6,v7,v8,v9,v11,v12 v13,v14, v15,v16,v17	15	
		Özel yetenekli öğrencilerin spor konusundaki yetenekleri tespit edilmeli	v2,v3,v4,v8,v9,v11,v12,v13,v14 v15,v16,v17	12	
	Spora yönlendirme	Çocuğum isterse spor lisesine gönderebilirim	v2,v3,v4,v5,v6,v7,v11,v13,v14 v15,v17	11	
		Spor ve sosyal etkinliklerin fazla olduğu bir akademik lise tercih ederim	v11,v14,v15,v16	4	
		Spor lisesine göndermek istemem	v9,v10,v12	3	
	Ebeveynlerin çocukları için meslek olarak spora yönelik algısı	Bir spor alanında uzmanlaşmalı	Bir spor alanında uzmanlaşmalı	v1,v2,v5,v3,v6,v7,v8,v9,v10,v11 v12,v13,v14,v15,v16,v17	16
			Meslek olarak spor alanında uzmanlaşmasını isterim	v3,v5,v7,v8	4
		Hobi olarak uzmanlaşmalı	v2,v5	2	

Tablo 4'te görüldüğü gibi, "Özel Yetenekli Öğrencilerin Spora Yönlendirilmesi ve Ebeveyn Algısı" ana teması yer almaktadır. Bu tema altında iki alt tema bulunmaktadır: Bunlar: "Spora Yönlendirme ve Ebeveynlerin Çocukları İçin Meslek Olarak Spora Yönelik Algısıdır." "Spora Yönlendirme" alt temasında ebeveynlerden 15'i özel yetenekli öğrencilerin spora yönlendirilmesi gerektiğini; 12'si de bu çocukların spor konusunda yeteneklerinin tespit edilmesi gerektiğini düşünmektedir.

"... Çocuğuma BİLSEM'de elbette bu yönde (spor) bakılması, taramalarının yapılmasını isterim. Zeki çocukların birçok alanda başarılı olabileceğini düşünüyorum. Sporcu olmasa bile spora katkı sağlayabilirler. Varsa yeteneği bu yönde yönlendirilmesini isterim." (v16)

Velilerden 11'i çocuğunu isterse spor lisesine gönderebileceğini belirtirken 4'ü istidam, farklı kariyer beklentileri ya da akademik yönden iyi bir liseye gitmesini tercih edeceğini belirterek çocuklarını spor lisesine göndermek istemediğini belirtmiştir.

"... Kızımı spor lisesine göndermeyi istemem çünkü ondan daha farklı şeyler bekliyorum. Ondaki akademik yönde bir gelişme bekliyorum fen ve ilim yönünde bir şeyler beklediğimiz için göndermedim." Şeklinde görüşlerini belirtmiştir. (v10)

İkinci alt tema olan "Ebeveynlerin Çocukları İçin Meslek Olarak Spora Yönelik Algısı" incelendiğinde ebeveynlerden 16'sı çocuğunun bir spor alanında uzmanlaşmasını isterken; 4'ü beden eğitimi öğretmeni ya da milli sporcu olarak yani bir meslek olarak çocuklarının spor yapmasını desteklemektedir.

"Çocuğumun bir spor alanında uzmanlaşmasını çok ama çok isterdim. Hatta milli bir sporcu olmasını isterim. Ama bunun için yeteneğine bakılmalı, değerlendirmelerden geçmeli çocuklarımız. Mesela voleybol basketbol sadece salon sporları değil güreş boks gibi her

alandan tarama yapılmalı benim kızım belki takım sporlarında başarılı değil ama bireysel sporlarda başarılı olabileceği bir dal olabilir. Bence çocuklarım bütün alanlarda incelenmeli yeteneklerine bakılmalıdır.” (v7)

Tablo 5. Spor ve bilim ilişkisine yönelik ebeveyn görüşleri

Tema	Kod	Katılımcı	f
Spor ve bilim ilişkisi	Çocuğumun spor alanında bir buluş/icat yapmasını isterim	v1,v2,v3,v4,v5,v6,v7,v8,v9,v10,v11,v12,v13,v14,v15,v16,v17	17
	Sporun bilime katkısı olur	v1,v2,v3,v4,v5,v6,v7,v8,v9,v10,v11,v12,v13,v14,v15,v16,v17	17
	Bilimin spora katkısı olur	v1,v2,v3,v4,v5,v6,v7,v8,v9,v10,v11,v12,v13,v14,v15,v16	16
	Spor bir bilim alanıdır	v4,v9,v10,v14,v16	5
	Spor bilim alanı değildir	v6	1

Tablo 5’te görüldüğü gibi, “Spor ve Bilim İlişkisi” teması yer almaktadır. Ebeveynlerin tamamı çocuklarının spor alanından bir buluş ya da icat yapmalarını istediklerini belirtmiştir. Ebeveynlerin tamamı zihinsel becerilerin gelişmesi, dikkat eksikliğini gidermesi, akademik başarıyı artırması, mutluluk vermesi, üretkenliği artırması bağlamında sporun bilime katkı sağlayacağını belirtmiştir. Ebeveynlerin hemen hemen hepsi (16’sı) spor malzemeleri ve teknolojisi geliştirme, sporcu performansının takibi ve gözlemi, adalet sağlanması, bağlamında bilimin spora katkısı olacağını belirtmişlerdir. Velilerden 5’i doğrudan sporu bir bilimi alanı gördüğünü belirtirken 1’i sporun bilim alanı olmadığını ifade etmiştir. Spor bilim ilişkisi konusunda velilerin görüşleri şu şekildedir:

“Spor ile bilim arasında bir ilişki olduğunu düşünmekteyim. İkisinin de birbirine katkısı olabilir. Spor malzemelerinin ve kıyafetlerinin geliştirilmesi tasarlanması açısından bilimin spora katkısı olduğunu düşünüyorum. Örneğin kayak yapan sporcuların kayak takımları daha sağlam ve kullanışlı hale getirilebilir.” (v2)

“Spor ve bilim bence iç içededir. Sporun bir bilim alanı olarak da düşünebiliriz. Futbolda şut çekerken falso verilecek vb. gibi şeyler bence tekniktir yani bilgi ile alakalıdır. Bunlar araştırılarak bulunur. Bilimin futbol katkısı var, örneğin “var” geldi futbolda skoru etkiledi. Adalet getirdi. Sporun biraz daha şans olmaktan çıkardı.” (v11)

“Spor ile bilim elbette ilişkilidir. Yani sağlıklı bir beden, zihin; rahatlamış birey işine daha iyi konsantre olabilir.” (v17)

Tablo 6. BİLSEM eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dahil edilmesine yönelik ebeveyn görüşleri

Tema	Kod	Katılımcı	f
BİLSEM Eğitim Programına Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Dahil Edilmesi	Bilsemde beden eğitimi ve spor faaliyetleri için tesis ve donanım yetersiz	v1,v2,v3,v4,v5,v6,v7,v8,v9,v10,v11,v12,v13,v14,v15,v16,v17	17
	BİLSEM’de beden eğitimi ve spor etkinlikleri olmalı	v1,v2,v3,v4,v5,v6,v7,v8,v9,v10,v11,v12,v13,v14,v15,v16,v17	17
	Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin ders ya da atölye şeklinde olmalı	v3,v4,v5,v6,v7,v8,v9,v12,v14,v16	10
	Beden eğitimi ve spor öğretmeni olmalı	v3,v4,v5,v9	4
	Sadece kurs ve etkinlikler şeklinde olmalı (talep doğrultusunda 1 saat Etkinlik)	v1,v2,v13	3
	Dinlendirici etkinlik olarak spora yer verilmeli	v10	1

Tablo 6’da görüldüğü gibi, “BİLSEM Eğitim Programına Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Dâhil Edilmesi” teması yer almaktadır. Ebeveynlerin tamamı BİLSEM de spor faaliyetleri için tesis ve donanımın yetersiz olduğunu belirtmektedir.” Ebeveynlerin tamamı futbol, basketbol, geleneksel sporlar, doğa sporları ya da açık alan etkinlikleri şeklinde spor/fiziksel etkinlerin bulunması gerektiğini düşünmektedir.

“... BİLSEM de beden eğitimi ve spor etkinliklerini yapabilecek tesis vs görmedim. Hatta bir masa tenisi masası bile görmedim. Hiçbir şey yok en azından bir saha 2 kale koysalar bahçesi büyük çocuklar teneffüste sınıfta telefonla, bilgisayarla uğraşmak yerine hareket ederler. Benim çocuğum kesin oynamak ister saha olsa hatta yanında birkaç kişiyi de dışarı çıkarır. Yani farklı sahalar olmalı ve malzemeler alınmalıdır.” (v14)

“... BİLSEM’de beden eğitimi ve spor etkinlikleri olmasını isterdim. Çeşitli spor branşlarına yönelik etkinlikler sokak oyunları yakan top vb. olmalı. Onları eğlendirecek etkinliklere yer verilmeli.” (v6)

Ebeveynlerden 10’u beden eğitimi ve spor etkinliklerinin atölye ya da ders şeklinde olmasını isterken, ebeveynlerden 3’ü öğrenci talebi doğrultusunda sadece kurs veya etkinlik şeklinde olmasını istediğini, 1’i ise sadece dinlendirici bir etkinlik olarak beden eğitimi ve spor etkinliklerine yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu hususlarda veli görüşleri şu şekildedir:

“... BİLSEM de beden eğitimi ve spor etkinlikleri mutlaka olmalı. Ders olarak olmalı ki mecburi olsun ve daha ciddiye alınsın” (v14)

“... BİLSEM de Beden eğitimi ve spor etkinlikleri olmasını kesinlikle isterim. Ama ders olarak okulda zaten görmekte. Tamamlayıcı olarak kurslar şeklinde olsa daha faydalı olur diye düşünüyorum. Tenis, yüzme, satranç vb. kurslar olsun isterim.” (v13)

“... BİLSEM’lerde çok yorgunluk oluşturacak etkinliklerin yerine belki dinlendirici etkinlikler yapılabilir bunun için belki öğle aralarında oynamaları için oyun alanları olabilir. Büyük satranç sahaları olabilir” (v10)

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın ilk alt teması "Ebeveynlerin kendi ve özel yetenekli çocuklarının spor yaşamlarına yönelik görüşleri nelerdir?" doğrultusunda şu sonuçlar elde edilmiştir. BİLSEM’e devam eden özel yetenekli öğrenci ebeveynlerinin büyük çoğunluğunun herhangi bir spor branşı ya da dalında geçmişi olmadığı hem de mevcut durumda aktif spora katılmadıkları görülmektedir. Bu durumun çocukların beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımlarına ve bu etkinlikleri düzenli olarak sürdürmelerine olumsuz etki edeceği düşünülmektedir. Alan yazında ebeveynlerin çocuklarını spora yönlendirmesi ve spor yapan ebeveynlerin çocuklarının da spor yapma eğilimleri üzerine olumlu etkileri olduğunu vurgulayan şu araştırmalara rastlanmıştır. Öğrencileri spora yönelten faktörler arasında aile faktörü olduğunu belirtilmektedir (Çon, Yetim, Ağaoğlu ve Taşmektepligil, 1997). Sporda üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde aile ve okulların etkisinin incelendiği araştırmada, çocuklarının yetenek gelişiminde ebeveynlerin anahtar faktör oynadığı sonucu vurgulanmıştır (Vidosavljević ve Krulj-Drasković, 2013). Spor yapan ebeveynlerin yapmayanlara göre çocuklarının ilköğretim döneminde beden eğitimi dersine katılmalarında daha pozitif tutum sergiledikleri belirlenmiştir (Atan, İmamoğlu ve İmamoğlu, 2018).

Bu araştırma bulgularına göre, ebeveynlerin neredeyse tamamı özel yetenekli çocuklarının beden eğitimi ve spor dersi dışındaki fiziksel aktivite düzeylerini yeterli bulmadığını ve çocuklarının spor ve fiziksel etkinliklere halen ihtiyacı olduğunu ifade etmişlerdir. Buna göre BİLSEM'e devam eden öğrencilerinin beden eğitim ve spor etkinlikleri anlamında istenilen düzeyde fiziksel aktifliğe sahip olmadıkları söylenebilir. Ebeveyn görüşlerine göre ortaokul seviyesindeki özel yetenekli çocuklarının fiziksel aktivite düzeylerini yetersiz bulmaktadırlar. 11-12 yaş dönemi çocukların fiziksel aktivite alışkanlıklarında belirgin bir azalma olduğuna, çocukların ve gençlerin daha fazla sedanter ve kilolu olduklarına değinilmiştir (Kudaş, Ülkar, Erdoğan ve Çırçı, 2005). Bir diğer çalışmada 7-14 yaş arası öğrencilerin aktif olma düzeyleri; aktif olmayan %14,12, düşük seviyede aktif %38,93, orta düzeyde aktif %36,26, aktif %8,40, oldukça aktif %2,39 şeklinde belirtilmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin düşük ve orta düzeyde aktif oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Konca, Ermiş, Ermiş ve Erilli, 2019). Bu sonuçlar ile araştırma bulguları ortaokul seviyesindeki çocukların fiziksel aktivite düzeylerinin düşük olması hususunda benzer sonuçları vermektedir.

Bu çalışmada ebeveynlerin büyük çoğunluğunun özel yetenekli öğrencilerin spor yaşamlarına yoğunluk, zaman ayıramama ya da çocuğun spor konusunda talebinin bulunmaması gibi sebeplerden dolayı çocuklarının spor yaşamına destekte bulunamadıklarını belirtmişlerdir. "Üstün Yetenekli Çocukların Anne Babalarının Karşılaştıkları Güçlükler" konulu çalışmada özel yetenekli çocuklara sahip olan ebeveyn kaynaklı karşılaşılan güçlükler arasında çocuklarıyla zaman geçirememekten, çocuklarının arkadaşları ile birlikte olma ihtiyaçlarına cevap verememekten, sosyal faaliyetlere katılımını sağlayamamak ve çocuklarının ilgisine yönelik aktivitelerin planlanması ve rehberliğindeki kısıtlılıklarından bahsedilmektedir (Karakuş, 2010). Her iki çalışmada da spor vb. sosyal yaşamına ilişkin ihtiyaçlarının giderilmesi hususunda özel yetenekli çocukların ebeveynlerin zaman bulamama, yoğunluk gibi kendilerine bağlı nedenlerle çocuklarının spor vb. sosyal yaşamına ilişkin ihtiyaçlarının giderilmesi hususunda destek olamadıkları, bu konuda yetersiz kaldıkları sonucunu vermektedir.

Bu çalışmada ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi ve spor etkinliklerine ihtiyacı olduğunu düşünmekle birlikte çocuklarının zaman yetersizliğini, okul tempolarını ve teknolojiye ayırdıkları zamanı çocuklarının spor yaşamlarının önünde bir engel olarak görmektedirler. Çocuklarının okulla birlikte BİLSEM programında olmalarının aşırı yorucu olduğuna değinmektedirler. Ebeveynlerin aşırı korumacı yaklaşımları da çocuklarının spor yapmasında engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Alan yazında "Beden Eğitimi ve Spora Katılımda Aile Faktörü" başlıklı çalışmada sporun başarıyı olumlu yönde etkilediği; fakat eğitim sisteminin spor ve akademik yaşamın birlikte yürütülmesini destekleyecek şekilde düzenlenmediğinden ebeveynlerin çocuklarının bu faaliyetlere katılımları yönündeki desteklerini olumsuz etkilediğinden bahsedilmektedir (Güven ve Öncü, 2006). "Astımlı Çocuklar ve Spor" başlıklı çalışmada çocukların hastalanabileceği düşüncesi ile ebeveynlerin spora katılımında korumacı davrandığından ve ailelerin sorumlulukları arasında çocukları spora katılmaları konusunda onları cesaretlendirmeleri ve ailelerin korumacı yaklaşımlarının önlenmesinin gerekliliğine

değnilmiştir (Yüzer ve Polat, 2014). "Bilgisayar Oyunlarının Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Yaşamına Etkisi" başlıklı araştırmada ortaokul öğrenci velilerinin %67,4'ü çocuklarının sosyal yaşamının olumsuz etkilenmesinde bilgisayar oyunları oynamalarından kaynaklandığı ifade edilmiştir (Çelik ve Ulusoy, 2019). Araştırma sonuçları bu araştırmanın bulguları ile benzerlik taşımaktadır. Dolayısıyla çocukların beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımları konusunda gerekli sağlık, güvenlik vb. önlemler aldıktan sonra ebeveynlerin destekleyici ve cesaretlendirici tutum göstermeleri, bilgisayar vb. teknolojik aletleri kullanımını konusunda çocuklara planlı ve programlı bir davranışa sahip olma becerileri kazandıracakı düşünölmektedir. Ayrıca ve çocuklarının okul, ders vb. programlarının rehber öğretmenler ile planlanarak zaman yönetimi konusunda çocuklara beceriler kazandırılmasıyla çocukların beden eğitimi ve fiziksel etkinliklere yönelik katılımlarının arttırılabileceğı düşünölmektedir.

Bu araştırmanın ikinci alt problemi "Ebeveynlerin beden eğitimi ve spor etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilere katkısına yönelik görüşleri nelerdir?" doğrultusunda şu sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmada özel yetenekli öğrenci ebeveynleri, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin çocuklarına olan bilişsel ve akademik katkısı boyutunda bu yöndeki etkinliklerin çocuklarının akademik başarısını arttıracakı, zihinsel gelişimini destekleyeceğini belirtmişlerdir. Psikolojik ve sosyal katkısı boyutunda, çocuklarının sosyalleşeceğini, psikolojik olarak rahatlayacaklarını, mutlu olacaklarını ayrıca iletişim, özgüven becerilerini geliştireceğini belirtmişlerdir. Sağlık açısından katkısı boyutunda çocuklarının sağlıklı olacaklarını, fiziksel yönden gelişeceklerini belirtirken teknoloji bağımlılığı ve zararlı alışkanlıklardan uzaklaşacaklarını ifade etmişleridir. Bu konu ile ilgili olarak geleceklere yönelik katkısı boyutunda ise çocuklarının sosyal çevrelerini geliştireceğini, sağlıklı yaşam sürdürebileceklerini, yaşama sevinci hissedecekleri yönünde bulgular tespit edilmiştir. Alan yazın taramasında; Akademik anlamda üstün zekalı gençlerin spora katılım değişkenine göre çok boyutlu benlik kavramı ilişkisi araştırmasında spor yapan üstün zekalı bireylerin spor yapmayanlara göre daha yüksek fiziksel yeteneklere sahip olduğu (Rinn ve Wininger, 2007), ebeveynlerin çocuklarının fiziksel ve fizyolojik gelişimine spor faaliyetlerinin olumlu katkısı olduğuna inandıkları (Ocak, Keskin, Tortop ve Gölünük, 2011), spora dahil olan çocukların akademik başarılarında, fiziki ve toplumsal davranışlarında olumlu değişim gözleyenlerin çoğunlukta olduğu (Yalçın ve Balcı, 2013), özel yetenekli çocukların problem çözme kabiliyetlerinde üst düzeyde oldukları ve spor yapma alışkanlığının bu beceriler üzerine olumlu etkisi olduğu (Saygılı ve Atahan, 2014), spor yapma değişkeninin ilköğretim seviyesindeki bireylerin sosyal becerilerini arttırdığı (Dalkıran, Aslan, Gezer ve Vardar, 2015), gençlerin spor etkinlikleri sayesinde geleceğ dair algılarında motivasyon, umut besleme, güven duyma ve özgüven bakımından olumlu değişimler gözlendiğı (Aykara ve Albayrak, 2016), düzenli bir spor aktivitesine katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerin tüm derslerindeki başarı puanı ortalamaları bakımından araştırıldığında düzenli bir spor aktivitesine katılanların ortalamalarının daha yüksek olduğu (Keleş ve Alpkaya, 2016), kültürel etkinlik, kamp, spor vb faaliyetlerin özel yetenekli öğrencilerin iletişim becerileri ve özgüven gelişiminde etki olabileceğı (Koç, 2016) sonuçlarına varılmaktadır. Araştırma sonuçları bu araştırmanın bulguları benzerlik

taşımaktadır. Dolayısıyla çocukların beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımlarının çocukların zihinsel, fiziksel, sosyal, gelişimlerini olumlu katkıları nedeni ile BİLSEM'e devam eden öğrencilerin beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımlarının sağlanması ve artırılması yönündeki çalışmalara ağırlık verilmesi ve bu yöndeki çalışmaların desteklenmesinin bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın üçüncü alt problemi "Özel yetenekli öğrencilerin spora yönlendirilmesi ve ebeveynlerin buna yönelik görüşleri nelerdir?" doğrultusunda şu sonuçlar elde edilmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin spora yönlendirilmesi ve ebeveyn algısı teması incelendiğinde yönlendirme boyutunda; ebeveynler tarafından özel yetenekli çocukların beden eğitimi ve spor faaliyetlerine yönlendirilmesi, spor yeteneklerinin taranması ve tespit edilmesi gerekliliği belirtmiştir. Çocuklarının istemeleri halinde çocuklarına spor lisesinde eğitim aldrabileceklerini, akademik bir liseyi (fen lisesi, anadolu lisesi vb.) tercih etmeleri durumunda ise spor ve sosyal etkinlikler bakımından daha zengin bir uygulamada bulunan liseyi tercih edeceklerini de belirtmişlerdir. Ebeveynlerin meslek olarak spora yönelik algısı boyutunda; büyük çoğunluğu çocuklarının bir spor alanında uzmanlaşması isterken bazıları çocuklarının meslek olarak sporu devam ettirmesini, bazıları da sporu hobi olarak uygulamasını istedikleri yönünde bulgulara rastlanmıştır. Benzer araştırmalar incelendiğinde; üstün yetenekliler eğitim programının [ÜYEP] öneminden bahsedilmekte fakat programın sadece sayısal zekâ ile sınırlılığına değinilmektedir. Bunun kapsayıcı üstün yetenek tanımı ile çeliştiğine ve spor, sanat, sosyal bilimler alanlarında yetenekli öğrencilerin gözden kaçırılacağından bahsedilmektedir (Tarhan ve Kılıç, 2014). Benzer bir araştırmada ise üstün yetenekli öğrenci tanımlama çalışmalarının sadece sayısal alanla sınırlı kalmaması bunun yanı sıra sanat, spor ve sosyal bilimler alanlarındaki çocuklarında tanınmasına yönelik ölçme araçlarının geliştirilmesi gerekliliği önerilmiştir (Gücyeter, 2016). Her iki araştırmada bu araştırmanın bulgusu ile paralellik göstermekte ve özel yetenekli çocukların spor yeteneklerinin taranması ve bu alanda eğitimlerinin desteklenmesi gerekliliğinden bahsedilmektedir. Bu araştırma bulgularına göre spor ve fiziksel etkinliklerin bilişsel ve akademik, psikolojik ve sosyal, sağlık ve çocuklarının geleceğine yönelik olumlu katkılarının farkında olan ebeveynlerin neredeyse tamamı çocuklarının spor konusundaki yeteneklerinin tespit edilmesini ve spora yönlendirilmesini talep etmektedir. Benzer şekilde veliler çocuklarının bir spor alanında uzmanlaşmasını da istemektedirler. Sonuç olarak, bilim ve sanat merkezlerinde eğitim alan öğrencilerin spor konusunda yetenek taramalarının yapılması gerektiği, bu doğrultuda spora yönlendirilmesi gerektiği ve BİLSEM'lerde resmi olarak beden eğitimi ve spor etkinliklerine planlı ve programlı şekilde yer verilmesi gerektiği söylenebilir. Alan yazında bu sonuçla ilişkili olarak ebeveyn görüşüne rastlanılmamıştır. Fakat özel öğrencilerin eğitim sistemine ilişkin görüşlerinin incelendiği araştırmada şu benzer sonuca rastlanmıştır. Özel öğrenciler müfredatta spor derslerinin yetersiz olarak görmektedirler (Kaytez, 2018). Bu sonuçlara dayanılarak ebeveynlerin ve özel yetenekli öğrencilerin spor konusundaki bilgi ve farkındalıklarının yüksek olduğu, spora yönelik tutumlarının da olumlu olduğu ayrıca spor vb etkinliklerin de bilimle ilişkilendirilerek

çocukların ilgi alanlarına sunulması ve bu yöndeki faaliyetlerin BİLSEM'lerde planlanması gerektiği söylenebilir.

Bu araştırmanın beşinci ve son alt problemi "BİLSEM eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesine yönelik ebeveyn görüşleri nelerdir?" doğrultusunda şu sonuçlar elde edilmiştir. Özel yetenekli öğrenci ebeveynleri BİLSEM'lerde beden eğitimi spor etkinlikleri ihtiyacına değinirlerken; BİLSEM'lerde beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin yapılabilmesi için gerekli tesis ve donanımın eksikliği yönündeki görüşlerini de ifade etmektedirler. Bunun yanı sıra futbol, basketbol, geleneksel sporlar, doğa sporları ya da açık alan etkinlikleri şeklinde spor/fiziksel etkinlerin BİLSEM'de bulunması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca BİLSEM'de beden eğitimi öğretmeni olması yönündeki görüşlerini de belirtmektedirler. Alanyazın incelendiğinde BİLSEM'lerde spor salonu-tesisi bulunmadığı ve bu yöndeki eksikliğin ifade edildiği benzer araştırmalara rastlanılmaktadır (Akbüber, Erdik, Güney, Çimsitoğlu ve Akbüber, 2019; Karakuş, 2010; Kazu ve Şenol, 2012). Bir diğer araştırmada ise BİLSEM öğrencilerinin zihni yorgunluklarının azaltılması hususunda bu kurumlarda sosyal ve ilgi uyandıran etkinliklerin planlanması vurgulanmaktadır (Çetin ve Doğan, 2018). Ebeveynler bilsem eğitim programına beden eğitimi ve sportif etkinliklerin ders, atölye, kurs ya da etkinlik şeklinde dâhil edilmesini istemektedir.

Bu araştırmanın nihai sonucu olarak ebeveyn görüşleri doğrultusunda BİLSEM programlarına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesi yönünde ihtiyacın olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri yolu ile hem spor alanında özel yetenekli çocukların tespit edilmesi ve keşfedilen yeteneklerinin en üst seviye çıkarılması anlamında hem de spor alanı dışında özel yeteneği olan çocuklarımızın sağlıklı gelişimleri desteklemek, motivasyonlarını arttırmak ve yaşamlarını zenginleştirmek amacı ile kendilerine, ebeveynlerine ve çevrelerine olumlu katkı sağlayabilmek için BİLSEM'lerde resmi olarak beden eğitimi ve spor etkinliklerinin eğitim programlarında yer verilmesi önerilmektedir. Ayrıca beden eğitimi ve spor alanına yönelik gerçekleştirecekleri bilimsel faaliyetlere yönelik özel öğrencilere fırsat verilmesi ve öğrencilerin bu faaliyetlerinin desteklenmesi gerekliliği de bu çalışma ile önerilmektedir.

BİLSEM eğitim programlarına beden eğitimi ve spor dersi ve etkinliklerinin dâhil edilmesi hususu öğrenci görüşleri açısından da incelenebilir. Farklı bölge veya illerdeki BİLSEM kurumlarında da benzer araştırmaların yapılması önerilmektedir. Nitel bir araştırma olan bu çalışmanın sonuçları genellemeyeceği için konu ile ilgili daha büyük bir örneklemeden farklı veri toplama teknikleri ile görüş alınması önerilir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Mehmet ÇETİN

Safranbolu Fatih Sultan Mehmet Anadolu Lisesi, Karabük

E-posta: mcetingazi@gmail.com

Kaynaklar

1. **Akarsu, F.** (2001). *Üstün yetenekli çocuklar: Aileleri ve sorunları*. Ankara: Eduser Yayınları.
2. **Akbüber, B. A., Erdik, E., Güney, H., Çimşitoğlu, G. G., & Akbüber, C.** (2019). Bilim ve sanat merkezlerinde özel yetenekli öğrencilerin sorunlarının değerlendirilmesinde bir yöntem önerisi "özel yetenekli çocuk çalıştay". *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 6(1), 22-39. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jgedc/issue/45283/547023>
3. **Atan, T., İmamoğlu, R., & İmamoğlu, O.** (2018). Çocukların beden eğitimi dersine katılımına ebeveynlerin tutumları. *Journal of International Social Research*, 11(60).
4. **Aykara, A., & Albayrak, H.** (2016). Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımları açısından spor etkinliklerine katılımın gençlere yansımaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(1), 77-100.
5. **Baltacı, A.** (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
6. **Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F.** (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (25. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
7. **Çavuşoğlu, M., & Semerci, N.** (2015). Anne babaların BİLSEM'e devam eden özel yetenekli çocuklarına ilişkin görüşleri (Bartın ili örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (Özel Sayı), 325-335.
8. **Creswell, J. W.** (2008). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. USA: SAGE Publications.
9. **Çetin, A., & Doğan, A.** (2018). Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan matematik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(4), 615-641. doi:10.21565/ozelegitimdergisi.370355
10. **Çelik, S., & Ulusoy, B.** (2019). Bilgisayar oyunlarının ortaokul öğrencilerinin sosyal yaşamına etkisi. *The Journal of Social Science*, 3(5), 46-60. DOI Number: 10.30520/tjsosci.522570
11. **Çon, M., Yetim, A., Ağaçoğlu, S. A., & Taşmektepligil, M. Y.** (1997). Elit düzeyde spor yapanların spora yönelmelerinde ilk ve ortaöğretim kurumlarının etkisi üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 45-49.
12. **Coşkun, T.** (2018). Üstün zekâlı çocuklarda zekâ bölümüne (IQ) olası etkili faktörlerin incelenmesi. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 1-9.
13. **Dağlıoğlu, H. E., & Alemdar, M.** (2010). Üstün yetenekli bir çocuğun ebeveyni olmak. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 849-860.
14. **Dalkıran, O., Aslan, C., Gezer, E., & Vardar, T.** (2015). Sporcu ve sedanter öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(13), 224-230.
15. **Gagne, F.** (2004). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. *High ability studies*, 15(2), 119-147.
16. **Gücyeter, Ş.** (2016). Türkiye'de üstün yeteneklileri tanılama araştırmaları ve tanılamada kullanılan ölçme araçları. *Turkish Journal of Education*, 5(4), 235-254.
17. **Güven, P., Öncü, A.** (2006). Beden eğitimi ve spora katılımda aile faktörü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 10, 81-90. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21098/227221>
18. **İlhan, L.** (2010). Hareketsiz yaşamlar kültürü ve beraberinde getirdikleri. *Verimlilik Dergisi*, (3), 195-210. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/verimlilik/issue/21753/233873>
19. **Karakuş, F.** (2010). Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 127-144.
20. **Kazu, İ. Y., Şenol, C.** (2012). Üstün yetenekliler eğitim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Bilsem örneği). *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 13-35. Erişim adresi: <http://www.e-ijer.com/issue/8018/105329>
21. **Keleş, Ö, Alpkaya, U.** (2016). Orta okul öğrencilerinin düzenli sportif aktivite ve okul başarı puanlarının karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 31-36. Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/musbd/issue/27727/292495>
22. **Koç, İ.** (2016). Üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrenci velilerinin Bilim ve Sanat Merkezi'yle ilgili görüşleri: bir bilsem örneği. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 3(3), 1-10.
23. **Konca, E., Ermiş, E., Ermiş, A., & Erilli, N. A.** (2019). 7-14 Yaş öğrencilerin fiziksel aktivite durumları ve beslenme alışkanlıklarının araştırılması. *Social Sciences*, 14(1), 105-117.

24. **Kudaş, S., Ülkar, B., Erdoğan, A., Çırıcı, E.** (2005). Ankara ili 11-12 yaş grubu çocukların fiziksel aktivite ve bazı beslenme alışkanlıkları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 16(1), 19-29. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbd/issue/16404/171469>
25. **Merriam, S. B.** (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. California: John Wiley and Sons, Inc.
26. **Millî Eğitim Bakanlığı** (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. *Resmî Gazete*, 24 Haziran 1973, 14574.
27. **Millî Eğitim Bakanlığı.** (2013a). *Özel yetenekli bireylerin eğitimi strateji ve uygulama kılavuzu*. Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireylerineitimstratejiveuygulamaklavuzu.pdf
28. **Millî Eğitim Bakanlığı** (2013b). Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. *Resmî Gazete*, 07 Eylül 2013, 28758.
29. **Millî Eğitim Bakanlığı** (2015). Bilim ve sanat merkezleri yönergesi. Erişim adresi: http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/18101802_bilimvesanatmerkezleriynergesi.pdf
30. **Millî Eğitim Bakanlığı** (2016). Bilim ve sanat merkezleri yönergesi. Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf
31. **Miles, M. B., & Huberman, A. M.** (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California: Sage.
32. **Naylor, P. J., & McKay, H. A.** (2009). Prevention in the first place: schools a setting for action on physical inactivity. *British Journal of Sports Medicine*, 43(1), 10-13.
33. **Ocak, Y., Keskin, V., Tortop, Y., Gölünük, S.** (2011). Çocuklarını yaz spor okullarına gönderen ailelerin sosyo-ekonomik durumları ve beklentileri. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 13-22. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuspd/issue/20451/217777>
34. **Orhan, R.** (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), 157-176. Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/kusbd/issue/42808/504210>
35. **Leylum, Ş. O., Odabaşı, H. F., & Kabakçı Yurdakul, I.** (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 369-385. www.enadonline.com DOI: 10.14689/issn.2148-2624.15c3s16m
36. **Özbay, Y.** (2013). *Üstün yetenekli çocuklar ve aileler*. Ankara: Hangar Marka İletişimi ve Reklam Hizmetleri.
37. **Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği** (2018, 7 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 30471).
38. **Patton, M. Q.** (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley&Sons, Ltd.
39. **Renzulli, J. S.** (2012). Reexamining the role of gifted education and talent development for the 21st century: A four-part theoretical approach. *Gifted Child Quarterly*, 56(3), 150-159.
40. **Rinn, A. N., & Wininger, S. R.** (2007). Sports participation among academically gifted adolescents: Relationship to the multidimensional self-concept. *Journal for the Education of the Gifted*, 31(1), 35-56.
41. **Robinson, A., & Clinkenbeard, P. R.** (2008). History of giftedness: perspectives from the past presage modern scholarship. In S. I. Pfeiffer (Ed.), *Handbook of giftedness in children psycho-educationaltheory, research and best practices* (pp. 13-32). New York, NY: Springer Science & Business Media.
42. **Sönmez, V., Alacapınar, F. G.** (2018). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
43. **Stoeger, H.** (2009). The history of giftedness research. In L. V. Shavinina (Ed.), *International handbook on giftedness* (pp. 17-38). Québec: Springer.
44. **Saygılı, G., Atahan, R.** (2014). Üstün zekâlı çocukların problem çözmeye yönelik yansıtıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 181-192. Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/sufesosbil/issue/11406/136178>
45. **Tarhan, S., & Kılıç, Ş.** (2014). Identification of gifted and talented student and models in turkey. *Journal of gifted education research*, 2(2), 27-43.
46. **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.** (1982, 09 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı: 17863).
47. **Türk Dil Kurumu** (2019). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim adresi: http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&view=gts
48. **Türnüklü, D.** (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543-559. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuvey/issue/10372/126941>
49. **Uzun, M.** (2004). *Üstün yetenekli çocuklar el kitabı*. Çocuk Vakfı Yayınları.

50. **Vidosavljević, S., & Krulj-Drasković, J.** (2013). Effect Between family and schools in detecting gifted children in sport. *Activities in Physical Education & Sport*, 3(2).
51. **Yalçın, U., & Balcı, V.** (2013). 7-14 Yaş arası çocuklarda spora katılmadan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 27-33.
52. **Yıldırım, A. ve Şimşek, H.** (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
53. **Yin, R. K.** (2014). *Case studymethods: designandmethods* (5. Baskı). Thousand Oaks: Sage Pbc.
54. **Yüzer, S., & Polat, S.** (2014). Astımlı çocuklar ve spor. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 13(3).